

Gemeente
Amsterdam

Uitvoeringsagenda Ouder worden in stadsdeel Centrum

8 april 2025

Aan Stadsdeelcommissie Centrum
Van Lotte Terwel, portefeuillehouder zorg, welzijn en volkshuisvesting
Onderwerp Uitvoeringsagenda Ouder worden in Centrum
Datum 8 april 2025

Geachte leden van de stadsdeelcommissie,

Vergeleken met andere gemeenten is Amsterdam een jonge stad: er verhuizen veel jongeren en studenten naar onze stad, die daar de eerste tijd ook blijven. Maar ook Amsterdam wordt steeds ouder¹, en die trend zien we versterkt in stadsdeel Centrum. Het merendeel van de huishoudens in Centrum is een één-persoonshuishouden, waaronder relatief veel ouderen (en jongvolwassenen). Het aandeel 65+ers neemt met ongeveer 20% toe in 2030. Het aantal 80- en 85-plussers verdubbelt zelfs als we doorkijken naar 2032. Daarmee wonen er in Centrum, samen met Zuid, de meeste ouderen van de stad. Driekwart van de 65-plussers in Centrum woont bovendien in een niet-toegankelijke woning. En met het bereiken van een hogere leeftijd neemt ook het aantal mensen met dementie toe. Dat leidt nu al tot schrijnende situaties: mensen willen en moeten langer thuis wonen, maar de zorg die zij nodig hebben is niet altijd beschikbaar. Met het stedelijk programma *'Ouderen in Amsterdam, 2024-2029'* zetten we als gemeente in op het creëren van nieuwe sociale samenhang met zorgzame buurten en laagdrempelige ontmoetingen en activiteiten². Ook werken we aan het dementievriendelijk maken van de stad, zorgen we voor goede mantelzorgondersteuning, en stimuleren we de vitaliteit van ouderen.

Allemaal redenen om met onze inzet vanuit de sociale basis en volkshuisvesting prioriteit te geven aan ouderen. Maar wat willen en kunnen ouderen uit stadsdeel Centrum zelf, en wat verwachten ouderen daarin van ons en van onze partners? Dat stond op de agenda in drie meedenkgesprekken die wij vorig jaar hebben georganiseerd rond thema's als toekomstbestendige woonvormen en behulpzame buurten. De gesprekken zijn goed bezocht en hebben meer gedeeld inzicht gegeven in woonwensen, behoeften, kansen en uitdagingen. Met deze brief informeer ik u, met de meedenkgesprekken in het achterhoofd, over de inzet die we in Centrum plegen om samen met vastgoedeigenaren, zorg- en welzijnspartners en - last but not least - ouderen zelf te werken aan zorgzame buurten.

Doel van deze brief is bij u en bij onze partners en bewoners te toetsen: zijn we hiermee op de juiste weg? Wat ontbreekt nog? Wie en wat hebben we (nog meer) nodig om deze ambities waar te maken?

Passend wonen

Het merendeel van de woningen in ons stadsdeel is niet geschikt om zonder aanpassingen veilig ouder te worden, laat staan zorg te ontvangen. Dat vraagt om meer nieuwbouw (waartoe beperkte mogelijkheden zijn), het passender maken van de bestaande woningvoorraad en het begeleiden van mensen naar andere woningen. Dit is wat we doen:

¹ [Amsterdam vergrijst | Website Onderzoek en Statistiek](#)

² 16 juli 2024

Nieuwe ontwikkelingen ondersteunen

- Met de grootscheepse renovatie / verbouwing van de vier panden van Woonzorg aan de Henri Polaklaan worden ruim 50 moderne ouderenwoningen en een ontmoetingsruimte gerealiseerd. Het vergunningstraject wordt naar verwachting dit najaar afgerond, zodat de bouw in 2026 kan starten.
- Op dit moment bouwt Stadgenoot het Liesbeth Listhuis en Wooncollectief Noorderzon op Oostenburg, ook hier komen ontmoetingsruimten en zijn veel mogelijkheden om naast toekomstbestendig te wonen, naar elkaar om te zien en om te ontspannen.
- Al jarenlang zet Werkgroep Ouderenhuisvesting Nieuwmarktbuurt-Groot Waterlooplein zich in voor meer ouderenhuisvesting in deze buurt. Het kavel op Uilenburg stond al geruime tijd op hun vizier: al eerder was er een plan ontwikkeld om hier ouderenhuisvesting te realiseren. De noodzakelijke uitbreiding van het onderstation van Liander heeft de planvorming helaas vertraagd. Zoals eerder in uw commissie besproken heeft het Dagelijks Bestuur in februari 2025 het locatiebesluit over de definitieve locatie van het onderstation genomen. Daarmee is duidelijk geworden welk deel van het gebied beschikbaar is voor de ouderenhuisvesting. Hoewel de woningen voor ouderen worden gerealiseerd is het streven de openbare ruimte zo in te richten dat ontmoeting met andere groepen uit de buurt wordt gestimuleerd. Komende maanden wordt er in overleg met de buurt en de vertegenwoordigers van de werkgroep ouderenhuisvesting een stedenbouwkundig plan van eisen en een volumestudie opgesteld voor het hele gebied. Deze volumestudie omvat naast het nieuwe onderstation ook inzicht in wat er gerealiseerd kan worden op het oude Liander-kavel en de transformatie van de oude opstallen op de gemeentewerf. De in 2021 beoogde vierkante meters Bruto Vloer Oppervlak (BVO) kunnen in de nieuwe situatie nog altijd gerealiseerd worden. Stadgenoot is als beoogd ontwikkelaar weer betrokken om mee te kijken over de ontwikkelbaarheid van het kavel voor ouderenhuisvesting. We verwachten u na de zomer van dit jaar een update te geven. Het eindrapport wordt voor reactie aan de buurt voorgelegd, waarna het Dagelijks Bestuur hier een besluit over neemt.
- In het advies dat stadsdeel Centrum opstelde bij de Projectnota voor het Marineterrein hebben wij de ambitie benoemd om bij de ontwikkeling een aanzienlijk deel van de woningen aan te merken als vernieuwende woonconcepten en daarbij ook seniorenwoningen te ontwikkelen.³ Een mix van toekomstbestendige ouderen- en zorgwoningen (o.a. via geclusterde woonvormen en woonzorgcirkels) en passende zorgvoorzieningen zou goed aansluiten op het innovatieve karakter van dit gebied.⁴
 - Het is van belang dit gepaard te laten gaan met lokale doorstroomregeling vanuit nabijgelegen buurten als Kattenburg – stadsdeel Centrum zal hier aandacht voor blijven vragen en als het zover is gebruik maken van de stedelijke regeling⁵.

³ 3 juli 2023

⁴ Zie ook de motie 638 van de raadsleden Minderhoud, Wehkamp, Van Renssen en Alberts aangaande Maatschappelijke Voorzieningen op het Marineterrein en omliggende buurten.

⁵ 'Stadsdeelvoorrang'

- Op dit moment zijn de gemeente Amsterdam en het Rijk in gesprek over de aankoop van de grond.

Matchen vraag en aanbod

Naast de beperkte nieuwbouw en transformatiekansen die er zijn is het beter benutten van de huidige voorraad van groot belang.

- Daarom starten we samen met de grotere corporaties een pilot in de Jordaan om mensen met een wooncoach en andere ondersteunende maatregelen intensiever te begeleiden naar een andere woning. We hebben gekozen voor de Jordaan omdat hier veel corporatiebezit is en er veel ouderen wonen. Het voorwerk is verricht en het benodigde budget (vanuit de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting) gereserveerd. De verwachting is dat nog dit kwartaal de Pilot Doorstroom Jordaan, gericht op ouderen, zal starten i.s.m. Ymere en Eigen Haard en ook Buurtteam en Stichting !WOON zijn betrokken.
- De pilot maakt deel uit van een stedelijk 'Doorstroomoffensief' dat erop gericht is zoveel mogelijk mensen te ondersteunen in het doorstromen naar een voor hen passende woning. Woningruil wordt bijvoorbeeld gemakkelijker gemaakt en de regelingen als Van Hoog naar Laag en Van Groot naar Beter worden uitgebreid. We zijn blij met deze versoepelingen en zullen die ook inzetten tijdens de pilot. Ook ondersteunen we mensen actief om te verhuizen naar complexen die geschikt zijn voor ouderen, zoals de Lang Leven Thuis omgeving (in oprichting) rondom de Laurierhof in de Zuid-Jordaan.
- Uiteraard blijft het van belang dat corporaties zoveel mogelijk complexen- zeker complexen toegankelijk per lift- labelen als ouderenwoningen en passend toewijzen. In de bestuurlijke overleggen met corporaties wordt hier aandacht voor gevraagd.
- Toegankelijkheid en monumentaliteit staan soms op gespannen voet met elkaar. Met bewoners of organisaties die monumentale panden toegankelijker willen maken (denk aan een lift, bredere gang) zodat mensen hier langer thuis kunnen blijven wonen, willen we graag actief meedenken.

Zorgzame buurten

In heel Amsterdam werken we aan Lang Leven Thuisflats, waar een corporatie, zorgpartij en welzijns partij samen met bewoners de omslag naar gemeenschapszorg maken. Ook in Centrum realiseren we deze complexen, waarmee we concreet invulling geven aan 'zorgzame buurten.'

- In overleg met woningcorporatie Eigen Haard kwam de *Laurierhof* (Laurierstraat, Elandsgrachtbuurt, Zuid Jordaan) op de lijst van te verkennen locaties voor een lang leve thuis concept. In september 2024 lag er een intentieverklaring van 5 samenwerkende partijen; Eigen Haard, zorgpartij Cordaan, welzijns partij Dock, Centram (uitvoerder van ons Buurtteam) én stadsdeel Centrum. We vonden het belangrijk een actieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de Laurierhof als Lang Leven Thuis-locatie. Met een gezamenlijke aanvraag voor een landelijke subsidie⁶ is het gelukt een projectleider en Langer Thuis Coach te financieren. Ook heeft stadsdeel Centrum een aanvullende subsidie verleend aan Dock voor aanvullende buurtwerk / communitybuilding inzet rond dit complex, om de beweging goed te ondersteunen. We streven ernaar de nieuwe ontmoetingsruimte dit jaar feestelijk te openen met de bewoners en partners.
- Afgelopen jaren hebben we als stadsdeel, mede op aangeven van verschillende bewoners uit de nieuwmarktbuurt, geïnvesteerd in de contacten met woonzorgvoorziening de *Flesseman*. Aanvankelijk was dit een bejaardenhuis dat opgericht was voor en door de buurt. Door verschillende ontwikkelingen en financieringsstromen in de zorgsector is de focus afgelopen jaren vooral komen te liggen op de complexe zorg. Het gebouw functioneert mede daardoor niet meer als echte ontmoetingsruimte voor ouderen uit omliggende buurt, waar veel ouderen wonen. Het complex is eigendom van corporatie WoonZorg en kent zowel een verpleeghuisgedeelte (uitgevoerd door Amsta) als ca 200 zelfstandige woningen. De corporatie onderzoekt welke wooneenheden binnen de Flesseman mogelijk passend gemaakt kunnen worden voor ouderen. Samen met WoonZorg, Amsta en de aanwezige bewonersnetwerken en welzijns partijen in de buurt willen we werken aan een beter afgestemd aanbod van ontmoeting, wonen en zorg in de buurt. Dit sluit ook goed aan op de ambities van Amsta die zij geformuleerd hebben in hun programma 'Amsta buitende muren.'⁷

Contacten met bewonersverenigingen en hofjes

- Als stadsdeel houden we op verschillende manieren contact met bewonersverenigingen en sociale initiatieven gericht op ouderen. Vorig jaar heb ik als portefeuillehouder zorg en monumentenkennisgemaakt met het zogenaamde 'hofjesberaad' Amsterdam. Amsterdam en zeker het stadsdeel Centrum kent tientallen hofjes waar zorgzame gemeenschappen gevormd zijn. De bewoners zijn vaak ouderen, maar er zijn ook succesvolle voorbeelden waar juist intergenerationeel wordt samengeleefd. De meeste

⁶ SPUK-DOS', zie ook [Lang Leven Thuisflats](#)

⁷ Zie ook: www.zichtopzorghuisvesting.nl waar de Flesseman als kansrijke locatie voor een geclusterd woon- en zorgaanbod is aangemerkt.

hofjes hebben uitdagingen om de huur betaalbaar te houden, het monumentale karakter in stand te houden en dit te combineren met verduurzaming.

- Waar we de komende jaren kansen zien om te ondersteunen bij het verduurzamen en fysiek toegankelijker maken van deze monumentale hofjes, zullen we onze ambtelijke capaciteit daar graag voor inzetten. Zo zijn we al actief betrokken bij de verduurzaming van het Begijnhof. Ook zien hofjes soms mogelijkheden om woningen specifiek beschikbaar te stellen aan leraren, zorgmedewerkers of politieagenten. Als gemeente hebben wij aangeboden hierin een intermediaire rol te kunnen vervullen wanneer de hofjes daar behoefte aan hebben.

Ontmoeting en informele zorg

Prettig ouder worden doe je niet alleen in een passend complex. Minstens zo belangrijk is het om mobiel te zijn, anderen te kunnen ontmoeten en ondersteunen. Voor ontmoeting en sociale cohesie, binnen en tussen leeftijdsgroepen is het belangrijk dat er naast voldoende ontmoetingsplekken ook een toegankelijke, inclusieve en uitnodigende (in meerdere opzichten, groen, ruim opgezet, onderhouden) openbare ruimte is, met bijvoorbeeld voldoende bankjes en toegankelijke tram- en bushaltes.

Met de toelichting van de *Gebiedsgerichte Opgave Sociaal* en onze daaruit voortvloeiende inzet via de sociale basis hebben we u inzicht gegeven in hoe we verschillende (samenwerkende) initiatieven mogelijk maken. Ook in de toekenning van de incidentele subsidies van 2025 kunt u terugzien dat we activiteiten mogelijk maken waardoor ouderen langer en prettig zelfstandig kunnen wonen. Drie initiatieven licht ik graag uit omdat dit initiatieven zijn van bewoners zelf, en ik erin geloof dat dat vaak de meest krachtige netwerken zijn, zeker wanneer die goed zijn ingebed in het gehele aanbod in de wijk.

- *Buurtservice HeenenWeer* levert een belangrijke bijdrage aan een sterk en sociaal stadsdeel. Dankzij hun inzet blijven minder mobiele bewoners van stadsdeel Centrum betrokken bij hun omgeving en verbonden met hun sociale netwerk. Het (elektrisch) vervoer wordt verzorgd door vrijwilligers, waarbij passagiers voor slechts €1 per rit gebruik kunnen maken van deze dienst.
 - Nadat we de buurtservice incidenteel ondersteunden vanuit de sociale basis is er nu een meer structurele financiering. Voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2026 hebben de Directies JZD en V&OR in het kader van de regeling Vrijwilligersvervoer subsidie verstrekt aan HeenenWeer. In stadsdeel Centrum heeft de organisatie in 2024 20.000 ritten verzorgd, waarmee het oorspronkelijke doel van 18.000 ritten ruimschoots is overtroffen.
 - Om de organisatie in goede banen te leiden, is geschikte kantoorruimte voor HeenenWeer noodzakelijk. Het is gelukt om (in ieder geval tijdelijk) onderdak voor hen te vinden in het kantoor van de stichting RCOAK aan de Keizersgracht.
- *Stadsdorpen* vervullen een belangrijke sociale functie. Alleen al stadsdeel Centrum heeft er 10: netwerken van en voor bewoners die het nabuurschap in hun eigen buurt bevorderen. Twee van deze stadsdorpen (Centrum-Oost en Weteringplus) kwamen met het plan om

nabuurschap ook te vertalen naar zorg en ondersteuning voor elkaar. Met de financiële steun van Directie JZD en stadsdeel Centrum heeft Zorgen voor Morgen de mogelijkheden onderzocht om burenzorg in Centrum Oost vorm te geven. Uit gesprekken met bewoners en zorgprofessionals blijkt dat er veel bereidheid is om te helpen. Toch roept het begrip "zorg" vaak weerstand op, vanwege de angst voor overbelasting en verlies van zelfstandigheid. Daarom is een succesvolle buurtzorggemeenschap gebaat bij een geleidelijke aanpak, waarbij sociale banden en wederzijds vertrouwen worden versterkt. Om dit te realiseren, heeft Zorgen voor Morgen een plan van aanpak opgesteld. De kern hiervan is de ontwikkeling van *voorzorgcirkels*: kleine groepen bewoners die zich gezamenlijk voorbereiden op toekomstige zorgbehoeften. De uitvoering van dit plan is inmiddels gestart en wordt mede gefinancierd door de gemeente.

- We prijzen ons in Centrum gelukkig met drie *ouderenontmoetingsruimten*, die elk hun eigen karakter hebben en die volledig voor en door ouderen zelf gerund worden. Die willen we koesteren door vanuit de sociale basis hun huur en vaste lasten te blijven financieren. Ook willen we in gesprek met hen de samenwerking met buurtteams en andere sociale basispartners versterken. Voorstellen voor verbeteringen van deze ontmoetingsruimten van juist dit soort plekken behandelen we met voorrang. De SOOJ en de SOOP hebben de afgelopen jaren ruimte gekregen de nodige aanpassingen te doen in de tuin en een nieuwe cursusruimte. Ouderen sociëteit de Tweede Uitleg had te maken met een opzegging van de huur van hun huidige pand en neemt volgend jaar haar intrek in het nieuwe speeltuingebouw op het Weteringplantsoen. Wij stimuleren het gebruik van panden voor verschillende doel- of leeftijdsgroepen, om zo ook intergenerationeel contact te ondersteunen.
- Tijdens de meedenkgesprekken gaven veel deelnemers aan *ontmoetingsplekken* te missen in het Centrum. De budgetten vanuit de Sociale Basis voor beheer en exploitatie van buurthuizen zijn echter beperkt. Toevoegingen als de vernieuwde Nederlandsche Bank, waar buurtbewoners binnen kunnen komen voor koffie of de krant, zijn dan ook meer dan welkom. Het is de ambitie van ontwikkelaar en stadsdeel dat het gerestaureerde Walen Weeshuis in de toekomst haar tuin openstelt voor de buurt.
- Ook *cafés en hotels* kunnen en willen een bijdrage leveren aan ontmoeting door en voor buurtbewoners. Het idee voor het net gelanceerde Buurthotel.nl kreeg concreet vorm tijdens een van de meedenkgesprekken en juichen we van harte toe. Hier kunnen Amsterdammers aanbod van hotels vinden dat toegespitst is op de buurt: culturele en maatschappelijke evenementen, bewonerskortingen of een gratis borrel na het vuilnis pikken met je burens. Zo wordt een brug geslagen tussen hotels en bewoners.
- Een ander mooi voorbeeld is de Leidsebuurt "pas" app. Met de Leidsebuurt app kunnen bewoners uit de Leidsebuurt met korting gebruik maken van het aanbod van ondernemers uit deze buurt. De Leidsebuurtpas versterkt het contact van de bewoners met hun stad.⁸

⁸ <https://www.leidsebuurt.app/>

Mantelzorgondersteuning en dementie

- Met aanbod als het Huis van de Tijd, alzheimercafés en Braintraining willen we ouderen met dementie en hun mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen. Als stadsdeel faciliteren we expertisenetwerken van professionals uit zorg en welzijn die werkzaam zijn op het gebied van dementie.
- Onze droom voor de toekomst is om dit uit te breiden naar een netwerk waar ook mantelzorgers en mensen met dementie elkaar kunnen ontmoeten en ondersteunen. Het is van belang daarbij ook meer en passend aanbod te ontwikkelen voor ouderen met een migratieachtergrond. Aan de alliantiepartners in stadsdeel Centrum is gevraagd hiervoor een plan op te stellen en aan te geven wat zij hiervoor nodig hebben.

Naast deze activiteiten blijven we als Dagelijks Bestuur natuurlijk met veel plezier en trots de 100-jarige Centrubewoners bezoeken. We hopen dat de komende jaren nog veelvuldig te doen: zulke bezoekjes bieden vaak meer inzicht dan welke beleidsnotitie of congres ook.

Ik stel voor u jaarlijks op de hoogte te houden van de ontwikkelingen die hierboven zijn geschetst en zie uit naar uw vragen, aanvullingen en pleidooien om van stadsdeel Centrum een plek te maken waar jong én oud prettig kunnen samenleven.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Centrum,

Lotte Terwel